

Ordin nr. 1955 din 18/10/1995

Publicat in Monitorul Oficial, Partea I nr. 59bis din 22/03/1996

pentru aprobarea Normelor de igiena privind unitatile pentru ocrotirea, educarea si instruirea copiilor si tinerilor

Ministrul sănătății,
văzând Nota Direcției generale a medicinei preventive și promovării sănătății,
având în vedere dispozițiile legale în vigoare privind asigurarea sănătății populației, dispoziții obligatorii pentru unitățile publice și private, precum și pentru întreaga populație,
în temeiul prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 460/1994 privind organizarea și funcționarea Ministerului Sănătății,
emite prezentul ordin.

1. Se aprobă Normele de igienă privind unitățile pentru ocrotirea, educarea și instruirea copiilor și tinerilor, cuprinse în anexa care face parte integrantă din prezentul ordin.

2. Normele de igienă aprobate prin prezentul ordin sunt obligatorii, potrivit legii, pentru toate unitățile pentru ocrotirea, educarea, instruirea, odihna și recreerea copiilor și tinerilor, din sistemul public și privat.

3. Nerespectarea Normelor de igienă privind unitățile pentru ocrotirea, educarea și instruirea copiilor și tinerilor atrage răspunderea disciplinară, administrativ-contravențională, materială, civilă ori, după caz, penală a persoanelor vinovate de abaterile săvârșite, potrivit legii.

4. Ordinul ministrului sănătății nr. 1.136/1994 își încetează aplicarea începând cu data publicării prezentului ordin în Monitorul Oficial al României.

5. Direcția generală a medicinei preventive și promovării sănătății, celelalte direcții din Ministerul Sănătății, direcțiile sanitare județene și a municipiului București, inspectoratele de poliție sanitară și medicină preventivă, precum și ministerele cu rețea sanitară proprie, în colaborare cu Ministerul Învățământului și cu structurile sale teritoriale, vor aduce la îndeplinire dispozițiile prezentului ordin.

Ministrul sănătății,
prof. dr. doc. Iulian Mincu

București, 18 octombrie 1995.

Nr. 1.955.

Norma din 18/10/1995

Publicat in Monitorul Oficial, Partea I nr. 59bis din 22/03/1996

Norma de igiena privind unitatile pentru ocrotirea, educarea si instruirea copiilor si tinerilor

CAPITOLUL I

Norme generale

Art. 1. - (1) În unitățile pentru ocrotirea, educarea și instruirea copiilor și tinerilor se vor asigura condițiile de igienă necesare apărării, păstrării și promovării stării de sănătate, dezvoltării fizice și neuropsihice armonioase a acestora și prevenirii apariției unor îmbolnăviri.

(2) Conducerile unităților sunt răspunzătoare de realizarea întocmai a acestor condiții.

Art. 2. - În unitățile pentru ocrotirea, educarea și instruirea copiilor și tinerilor, publice sau private, se vor primi numai copiii și tinerii care prezintă documente medicale, care atestă starea lor de sănătate și efectuarea imunizărilor profilactice obligatorii.

Art. 3. - (1) Amplasarea unităților pentru ocrotirea, educarea și instruirea copiilor și tinerilor se va face cu respectarea normelor privind protecția sanitară față de nocivități - în zone ferite de surse de poluare a atmosferei și de zgomote, în afara arterelor de mare circulație - având orientarea ferestrelor sălilor de grupă sau de clasă și ale amfiteatrelor spre sud, sud-est, sud-vest, est sau vest,

în funcție de zonele climatice. Între clădirea unității și accesul în curtea acesteia va fi prevăzut un spațiu verde cu lățimea de minimum 25 m, cu rol și în reducerea influenței zgomotului stradal.

(2) Pentru proiectele-tip ale clădirilor destinate unităților pentru ocrotirea, educarea și instruirea copiilor și tinerilor, cât și pentru clădirile care nu sunt construite după proiecte-tip se va solicita avizul prealabil al inspectoratului de poliție sanitară și medicină preventivă județean sau, după caz, al municipiului București.

(3) Terenul aferent unităților pentru ocrotirea, educarea și instruirea copiilor și tinerilor trebuie să permită desfășurarea în aer liber a activităților copiilor și tinerilor, asigurând pentru aceasta:

- minimum 20 m² pentru un copil antepreșcolar sau preșcolar;
- între 10 și 50 m² pentru un elev, pe tură, în funcție de factorii geografici, de mediu (urban, rural) și de specificul unității (cu sau fără internat și cantină). Este interzisă funcționarea unităților pentru copii și tineri fără gard împrejmuitor al terenului aferent.

De asemenea, terenul va fi astfel ales, încât să împiedice bălțirea apei pluviale.

Art. 4. - (1) Unitățile pentru antepreșcolari (creșe, leagăne) și pentru preșcolari (grădinițe, case de copii) vor fi prevăzute cu încăperi pentru primire (filtru-vestiar), situate la fiecare nivel al clădirii, iluminate și ventilate natural și dimensionate astfel încât să se evite aglomerarea la orele de vârf (primire, plecare).

(2) În unitățile în care funcționează creșe cuplate cu grădinițe, personalul educativ și sanitar va supraveghea cu atenție sporită desfășurarea activităților, eventual comune, ale copiilor pentru evitarea riscului de accidentare a acestora.

(3) Creșele nu vor putea fi cuplate cu unități școlare, sanitare sau de alt profil (cluburi, cămine culturale, consilii locale etc.).

(4) În interiorul unităților circulația copiilor și tinerilor va fi separată de cea pentru activitățile administrativ-gospodărești.

Va fi asigurat circuitul separat al copiilor și tinerilor sănătoși față de cel al bolnavilor din izolator și infirmerie.

(5) În internatele școlare, casele de copii școlari și căminele studențești se vor asigura, separat de dormitoare, spații pentru studiul individual și pentru activități cultural-educative și sportive; de asemenea, vor fi prevăzute spații pentru păstrarea îmbrăcămintei și a obiectelor personale.

În casele de copii pot funcționa încăperi cu dublă funcționalitate: pentru odihnă-somn și pentru pregătirea lecțiilor.

(6) Se interzice, de regulă, funcționarea claselor sau sălilor de grupă în internate școlare (în mod excepțional și numai cu avizul inspectoratului de poliție sanitară și medicină preventivă teritorial se permite funcționarea de clase).

Casele de copii funcționează pe principiul "familiar" cuprinzând copii de vârste și sexe diferite, dar cu asigurarea de dormitoare, grupuri sanitare și paliere, separate pe sexe, la copiii de vârstă școlară.

Conform prevederilor Legii învățământului nr. 84/1995, pentru preșcolarii din casele de copii, procesul educativ se desfășoară în grădinițele din localitate.

Primirea în casele de copii a nou-veniților din familii este condiționată și de un dosar medical, care va cuprinde un aviz epidemiologic eliberat de medicul dispensarului, care are în evidență familiile copiilor, (evitându-se în acest fel carantinarea copiilor), și o fișă medicală completată de același medic, conținând antecedentele personale fiziologice, patologice și vaccinale, cât și examenul clinic de bilanț al stării de sănătate a copilului.

În școli profesionale, în licee și cămine studențești este permisă cazarea pe sexe, dar cu intrări și paliere separate.

(7) Orice modificare de structură și de dotare a spațiilor din unitățile pentru ocrotirea, educarea și instruirea copiilor și tinerilor se va efectua numai cu avizul inspectoratelor de poliție sanitară și medicină preventivă județene sau al municipiului București.

(8) Se interzice schimbarea destinației încăperilor din aceste unități fără avizul prealabil al inspectoratului de poliție sanitară și medicină preventivă teritorial.

Art. 5. - (1) Numărul maxim de copii admiși la o grupă în unitățile de antepreșcolari și preșcolari sau într-o clasă pentru elevi se va stabili în funcție de normele specifice de cubaj și de particularitățile tipului de unitate și nu va depăși, în creșe, 15 copii - la sugari și 20 copii - la celelalte vârste, 12-15 copii în casele de copii preșcolari, 20 preșcolari în grădinițe, 25 de elevi în ciclul primar și 30 de elevi în ciclul gimnazial, învățământul liceal și profesional.

(2) În creșe, leagăne, grădinițe cu program săptămânal și case de copii preșcolari se vor asigura, pentru fiecare grupă de copii, în mod obligatoriu, spații pentru somn, separate.

Art. 6. - (1) Unitățile care asigură cazare pentru copii și tineri, inclusiv cele cu caracter temporar (tabere), vor fi prevăzute cu spălătorii dotate cu spații, aparatură și mijloace tehnice pentru colectarea, dezinfectarea, spălarea, fierberea, uscarea, călcarea și distribuirea rufelor. Se vor asigura spații pentru depozitarea rufelor cu respectarea obligatorie a circuitelor separate pentru rufăria curată și cea murdară.

Pentru uscarea și călcarea lenjeriei personale de către elevi și studenți în internate și cămine se vor asigura spațiile necesare. Schimbarea lenjeriei individuale se va face săptămânal sau ori de câte ori este nevoie.

La spălarea rufelor se vor respecta următoarele faze: debarasarea eventuală de materii fecale, dezinfectie timp de 30 de minute în soluție 0,5-1% substanță clorigenă, înmuiere cu detergenți în soluție 0,5%, spălare, fierbere și limpezire. Călcarea lenjeriei de corp, de pat și a fețelor de masă este obligatorie.

(2) În internatele școlare pentru elevii din licee și școli profesionale și în căminele studențești se vor amenaja birouri dotate corespunzător la fiecare nivel al clădirilor.

Art. 7. - (1) Dimensionarea, amplasarea și adaptarea instalațiilor sanitare se va realiza în raport cu vârsta copiilor și a tinerilor.

(2) Grupurile sanitare pentru copii și tineri vor fi separate de cele pentru personalul adult și vor fi repartizate proporțional la fiecare palier. În unitățile pentru elevi și studenți grupurile sanitare destinate acestora vor fi separate pe sexe, inclusiv la sălile de educație fizică.

(3) În vestibulul grupurilor sanitare, în spațiile de recreație (interioare sau exterioare), ateliere școlare, laboratoare, săli de mese, săli de educație fizică școlară se vor amenaja surse de apă potabilă cu jet ascendent și chiuvete lavoare pentru spălarea mâinilor.

(4) Acolo unde nu există posibilitatea de racordare la centrale de alimentare cu apă potabilă, conducerea unităților pentru ocrotirea, educarea și instruirea copiilor și tinerilor vor asigura amenajarea de surse proprii de apă (controlate periodic din punct de vedere al potabilității) și de rețele de distribuție a apei potabile în unitatea respectivă.

În mod excepțional și până la realizarea unor astfel de rețele se vor monta recipiente care să asigure minimum 3-4 l/elev/tură pentru spălatul mâinilor înainte de servirea gustării și după folosirea grupurilor sanitare.

(5) În lipsa unor sisteme publice de canalizare accesibile, unitățile sunt obligate să-și prevadă instalații proprii pentru colectarea, tratarea și evacuarea reziduurilor fecaloid-menajere și a apelor uzate, care se vor executa și se vor exploata astfel încât să nu producă poluarea solului, a apelor și a aerului.

Aceste instalații vor fi menținute în permanentă stare de funcționare, evitându-se depășirea capacității. Distanța minimă a haznalelor vidanjabile va fi de 10 m de cea mai apropiată clădire a unității de copii sau de tineri. Pentru reziduurile menajere se vor amenaja ghene betonate, prevăzute cu hidrant și sifon de scurgere, situate la minimum 10 m de blocul alimentar.

(6) Instalațiile interioare de distribuție a apei potabile și de evacuare a reziduurilor, sifoanele de pardoseală, obiectele sanitare (closete, pisoare, lavoare, băi, dușuri) vor fi menținute în permanentă stare de funcționare și curățenie și vor fi dezinfectate periodic cu soluții în concentrații eficiente (substanțe clorigene 2-5% în funcție de instalațiile respective etc.); în cazul apariției de boli transmisibile cu poartă de intrare digestivă (hepatita virală acută, dizenteria), concentrația la grupurile sanitare se va dubla.

Pentru efectuarea dezinfecției (prin ștergere) a grupurilor sanitare vor exista 4 ștergătoare de culori diferite: una pentru mânerul ușilor cabinelor closetelor și pentru mânerul lanțului de tras apă

din rezervor, alta pentru pereții și ușa cabinei, o a treia pentru colacul vaselor closetelor și ultima pentru podeaua acestora.

(7) Orice transformare, suplimentare, reducere a rețelei de instalații sanitare vor fi efectuate numai cu avizul inspectoratului de poliție sanitară și medicină preventivă județean sau al municipiului București.

(8) Conducerile unităților sunt obligate să rezolve cu maximum de operativitate toate defecțiunile apărute în rețeaua apă-canal.

Art. 8. - (1) Dotarea cu mobilier va fi asigurată corespunzător vârstei și dezvoltării fizice a copiilor și tinerilor, având în vedere numărul acestora, caracterul activității și destinația încăperilor. Tipurile de mobilier vor fi avizate obligatoriu de către Ministerul Sănătății.

(2) Conducerile unităților au obligația de a repara imediat orice defecțiuni ale mobilierului.

(3) În unitățile pentru ocrotirea, educarea și instruirea copiilor și tinerilor nu se admite utilizarea paturilor pliante, cu excepția grădinițelor cu program prelungit. Paturile vor fi strict individualizate.

(4) Se interzice, de regulă, utilizarea paturilor suprapuse în unitățile de orice fel pentru copii și tineri. În situații deosebite (dacă se îndeplinesc cubajele specifice tipului de colectivitate, evitarea riscului de accidentare etc.), folosirea acestora se va face numai cu avizul prealabil al inspectoratului de poliție sanitară și medicină preventivă județean sau al municipiului București.

(5) Se interzice utilizarea în laboratoare sau ateliere școlare a taburetelor cu suprafața de ședere metalică.

(6) În sălile de clasă nu este permisă folosirea scaunelor fără spătar.

Art. 9. - Pentru prevenirea îmbolnăvirilor cauzate de disconfortul termic, îndeosebi în sezonul rece, se vor asigura următoarele condiții ale regimului de încălzire:

a) oscilațiile de temperatură din interiorul încăperilor nu vor depăși 2°C pe perioada în care copiii și tinerii se află în încăperile respective;

b) diferențele dintre temperatura încăperilor destinate activității sau odihnei copiilor și cea a anexelor (coridoare, vestiare ș.a.) nu vor depăși 2°C pentru unitățile de antepreșcolari și preșcolari și 3°C pentru unitățile școlare și de învățământ superior;

c) sistemele de încălzire utilizate nu trebuie să permită degajarea de substanțe toxice în încăperi. Pentru evitarea unor accidente toxice se interzice, în toate instituțiile pentru copii și tineri, utilizarea pentru încălzire a sobelor metalice, precum și folosirea cărbunilor în creșe, grădinițe și case de copii preșcolari.

Suprafața de încălzire va avea o temperatură ce nu va depăși 70-80°C pentru a nu se scdea umiditatea relativă sub 30%;

d) corpurile de încălzire centrală din încăperile unităților pentru antepreșcolari și preșcolari și din sălile de educație fizică școlară vor fi prevăzute cu grilaje de protecție pentru evitarea accidentelor; pentru evitarea accidentelor prin arsuri se vor monta în dreptul ușilor sobelor, în sezonul rece, paravane protectoare din materiale ignifuge;

e) în anotimpul cald, pentru evitarea supraîncălzirii încăperilor, se vor folosi mijloace de reducere a însoririi directe și metode de intensificare a ventilației;

f) în dormitoare, săli de grupă și de clasă, săli de gimnastică și laboratoare se vor asigura pardoseli din materiale izoterme (parchet, dușumea) sau izolații termice (linoleum). Pentru laboratoarele de chimie pavimentul va fi acoperit cu suprafețe care să permită spălarea periodică a acestuia. Se interzice folosirea motorinei la salubritatea pardoselii;

g) încăperile pentru depozitarea olițelor, băile și dușurile vor fi prevăzute cu grătare, iar în vestiarele din unitățile pentru antepreșcolari și preșcolari se va asigura dușumea din material lemnos sau pavimentul va fi acoperit cu linoleum.

Art. 10. - (1) Toate încăperile destinate copiilor și tinerilor vor fi ventilate natural. Mijloacele de ventilație trebuie să asigure o primenire a aerului de cel puțin 1,5 schimburi de aer pe oră în încăperile de grupă din unitățile pentru antepreșcolari și preșcolari, 3 schimburi pe oră în sălile de clasă și de cursuri pentru elevi și studenți și 5 schimburi pe oră în grupurile sanitare. Eficiența ventilației se va aprecia prin metode de laborator (nivelul aeromicroflorei).

(2) Viteza curenților de aer din încăperile destinate copiilor și tinerilor nu va depăși 0,3 m/s.

(3) Ventilația prin deschiderea ferestrei se va realiza în așa fel, încât să se evite disconfortul termic și să se asigure înlăturarea continuă a aerului viciat.

(4) Pentru asigurarea unei ventilații naturale permanente, oberlihturile vor avea o suprafață totală de cel puțin 1/50 din suprafața încăperii; sensul de deschidere a acestora va fi spre interior și în sus.

(5) Încăperile destinate copiilor și tinerilor se vor ventila în pauzele din timpul programelor de activitate prin deschiderea ferestrelor. În aceste perioade copiii și tinerii vor părăsi obligatoriu încăperea.

(6) Aerisirea largă a dormitoarelor și a sălilor de mese se va efectua în perioadele în care copiii nu se află în aceste încăperi.

(7) La calcularea cubajului, în încăperile destinate pentru copii și tineri, nu se va lua în calcul (cu excepția sălilor de educație fizică) o valoare a înălțimii mai mare de 3 m.

(8) Pentru prevenirea accidentelor prin căderea copiilor de la nivelul încăperilor situate la etaj se vor lua măsurile de protecție necesare.

Art. 11. - (1) În încăperile destinate activității copiilor și tinerilor se va asigura un iluminat natural direct, cu un raport luminos de 1/4 - 1/5, iar în cele pentru odihna acestora de 1/6 - 1/8. În sălile de desen și în ateliere raportul luminos va fi de 1/3.

(2) La locul de activitate se va asigura primirea luminii din partea stângă. Se va evita reducerea iluminatului natural prin obstacole exterioare, perdele sau prin culori închise folosite la zugrăvirea interioarelor.

(3) Se va utiliza iluminatul local oriunde este necesar, în funcție de specificul și dificultatea sarcinii vizuale (tablă, loc de lucru în ateliere, săli de lectură, săli de desen ș.a.).

(4) Iluminatul artificial trebuie să asigure o iluminare uniformă a spațiilor în care se desfășoară activitatea, să evite efectele de pâlpâire (stroboscopic), fenomenele de strălucire și de modificare a culorilor. În acest scop, pentru iluminatul fluorescent, la fiecare corp de iluminat vor fi utilizate tuburi de cel puțin două de culori diferite, prevăzute cu grile protectoare pentru evitarea accidentelor.

(5) În exploatarea sistemelor de iluminat se vor avea în vedere prevederile normativelor referitoare la verificarea instalațiilor electrice și la înlocuirea lămpilor uzate, curățarea periodică a echipamentului de iluminat și a suprafețelor reflectorizante din încăperea (geamuri, pereți, tavan).

Art. 12. - Nivelul de zgomot (acustic-echivalent continuu Leq) în încăperile pentru activitatea teoretică a copiilor și tinerilor nu va depăși 35 dB (A), curba de zgomot 30.

Art. 13. - (1) Jucăriile și materialele didactice utilizate în unitățile pentru copii vor fi astfel confecționate, încât, prin natura materialului sau prin forma lor, să nu constituie un risc pentru sănătatea acestora și să permită curățarea și dezinfectarea lor periodică.

Fiecare grupă va avea jucării separate. Se va asigura un număr corespunzător de jucării și materiale didactice, adaptate cerințelor dezvoltării neuropsihice și specificului activităților. Păstrarea acestora se va face în dulapuri anume destinate acestui scop.

(2) Jucăriile și materialele didactice deteriorate vor fi scoase, periodic, din folosință.

(3) Sticlăria și unele materiale didactice infectate (instrumente utilizate în unitățile de învățământ, în cadrul activităților practice și de laborator) vor fi spălate și dezinfectate după fiecare întrebuințare. Este interzisă folosirea elevilor la astfel de operațiuni.

Art. 14. - Materialul, croiala și execuția îmbrăcăminteii vor fi adaptate vârstei (taliei), anotimpurilor și perioadelor activităților copiilor.

Art. 15. - (1) Unitățile pentru ocrotirea, educarea și instruirea copiilor și tinerilor vor fi dotate și aprovizionate permanent cu utilajele, materialele și substanțele necesare pentru întreținerea curățeniei și efectuarea operațiunilor de dezinsecție, dezinsecție și deratizare.

Aceste utilaje, substanțe și materiale vor fi păstrate în spații închise, anume destinate.

(2) Se vor asigura încăperi separate cu dulapuri separate pentru păstrarea îmbrăcăminteii și, respectiv, a echipamentului de protecție a personalului de îngrijire din blocurile alimentare și spălătorii.

(3) Se vor asigura materialele necesare igienei personale la grupurile sanitare din unitate, corespunzător numărului de copii și tineri (hârtie igienică, săpun, substanțe dezinfectante, mijloace de uscare a mâinilor după spălare).

Art. 16. - (1) Regimul de activitate și de odihnă în unitățile pentru ocrotirea, educarea și instruirea copiilor și tinerilor va fi asigurat în concordanță cu particularitățile de vârstă ale curbei fiziologice a capacității de efort din cursul unei ore, zile, săptămâni, trimestru și an de învățământ. În dozarea solicitărilor se va avea în vedere evitarea eforturilor crescute la începutul și sfârșitul perioadelor de timp menționate. În leagăne, creșe, grădinițe cu program săptămânal și case de copii preșcolari, conținutul regimului de viață va fi astfel organizat, încât, pe lângă stimularea dezvoltării corespunzătoare a motricității, a funcțiilor de cunoaștere, a vorbirii și a comportamentului social, să prevină apariția hospitalismului prin varietatea activităților, a mijloacelor de stimulare și a individualizării stricte a activităților cu copiii.

(2) În unitățile de preșcolari și școlari se va urmări desfășurarea activității în condițiile unui regim de activitate și de odihnă corespunzător capacității de efort a diferitelor grupe de vârstă (tabelul nr. 1). Nu este permisă funcționarea grădinițelor cu orar normal după-amiaza.

(3) Așezarea copiilor în bănci va ține seama de înălțime, tulburări vizuale, tulburări auditive ș.a.

(4) Elevii din clasele I-IV vor avea cursuri numai dimineața.

(5) La întocmirea orarelor și la repartizarea zilnică, săptămânală, trimestrială și anuală a solicitărilor cuprinse în programele diferitelor discipline este de dorit să se țină seama de prescripțiile prezentate în tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Vârsta (ani)	Numărul de ore (din 24 de ore)			
	Activitate intelectuală și fizică cu caracter de instruire*)	Activități recreative în aer liber, sport, joc	Somn (din 24 de ore)	Somn în timpul zilei
3	1 (fracționat în 4 perioade)	6	13	2
4	1	6	12 1/2	2
5	1 1/2	5	12	1 1/2-2
6	3	4	11 1/2	1
7-8	4 1/2	4	11	1
9-10	5	4	10 1/2	-
11-13	6	3	10	-
14-15	7	3	9 1/2	-
16-18	8	3	9	-

*) Inclusiv timpul de pregătire a temelor pentru ziua următoare.

Art. 17. - Conducerile creșelor, leagănelor, grădinițelor cu program prelungit și săptămânal, ale unităților școlare cu semiinternat, internat și cantină școlară, ale caselor de copii preșcolari și școlari, ale unităților de învățământ superior cu cantină studențească și ale taberelor de odihnă vor asigura o alimentație colectivă adaptată vârstei și stării de sănătate, specificului activității și anotimpului, asigurându-se un aport caloric și nutritiv în conformitate cu recomandările Ministerului Sănătății, cuprinse în tabelele nr. 2 și nr. 3.

Tabelul nr. 2

Necesarul zilnic de calorii și substanțe nutritive
pentru copii și adolescenți

Copii			Adolescenți			
			Băieți		Fete	
1-3 ani	4-6 ani	7-10 ani	11-14 ani	15-19 ani	11-14 ani	15-19 ani

	1	2	3	4	5	6	7
Calorii							
- necesar mediu	1.300	1.800	2.400	3.100	3.500	2.600	2.800
- variații posibile în funcție de caracteristicile grupului	900-1.800	1.300-2.300	1.700-3.300	2.200-3.700	3.000-3.900	1.800-3.000	2.000-3.000
Proteine totale							
- necesar mediu	44-51 g	61-70 g	82-94 g	106-121 g	120-137 g	89-101 g	96-109 g
- variații posibile în funcție de nivelul caloric	31-70 g	44-90 g	58-129 g	75-144 g	102-152 g	61-117 g	68-117 g
- % din valoarea calorică	14-16%	14-16%	14-16%	14-16%	14-16%	14-16%	14-16%
Proteine animale							
- necesar mediu	31-36 g	40-46 g	49-56 g	52-55 g	60-69 g	49-55 g	48-54 g
- variații posibile în funcție de nivelul caloric	22-49 g	29-59 g	35-77 g	41-79 g	51-76 g	34-64 g	34-59 g
- % din cantitatea proteinelor totale	70%	65%	60%	55%	50%	55%	50%
Proteine vegetale							
- necesar mediu	13-15 g	21-24 g	33-38 g	54-66 g	60 - 69 g	40-46 g	48-55 g
- variații posibile în funcție de nivelul caloric	9-21 g	15-31 g	23-52 g	34-65 g	51-76 g	25-55 g	34-58 g
- % din cantitatea proteinelor totale	30%	35%	40%	45%	50%	45%	50%
Lipide totale							
- necesar mediu	49-60 g	58-68 g	65-77 g	83-100 g	94-113 g	70-84 g	75-90 g
- variații posibile în funcție de nivelul caloric	34-77 g	42-87 g	46-106 g	71-119 g	81-126 g	49-87 g	54-97 g
- % din valoarea calorică	35-40%	30-35%	25-30%	25-30%	25-30%	25-30%	25-30%
Lipide animale							
- necesar mediu	37-45 g	44-51 g	49-58 g	58-70 g	60-79 g	50-59 g	53-63 g
- variații posibile în funcție de nivelul caloric	26-58 g	32-65 g	35-80 g	50-83 g	57-88 g	37-68 g	38-68 g
- % din cantitatea lipidelor totale	75%	75%	75%	70%	70%	70%	70%
Lipide vegetale							
- necesar mediu	12-15 g	14-17 g	16-19 g	25-30 g	28-47 g	20-25 g	22-27 g
- variații posibile în funcție de nivelul caloric	8-19 g	10-22 g	11-26 g	21-36 g	24-38 g	11-29 g	16-29 g
- % din cantitatea lipidelor totale	25%	25%	25%	30%	30%	30%	30%
Glucide							
- necesar mediu	143-168 g	220-240 g	322-351 g	416-454 g	470-521 g	349-380 g	376-410 g
- variații posibile în funcție de nivelul caloric	100-222 g	174-309 g	228-483 g	295-541 g	402-571 g	241-439 g	268-439 g
- % din valoarea calorică	45-53%	50-55%	55-60%	55-60%	55-60%	55-60%	55-60%

Tabelul nr. 3

Necesarul estimativ zilnic al diferitelor grupe de alimente pentru alcătuirea dietei la copii și adolescenți(cantități comerciale bruto)*

Grupa de alimente (g)	Copii			Adolescenți			
	1-3 ani	4-6 ani	7-10 ani	Băieți		Fete	
				11-14 ani	15-19 ani	11-14 ani	15-19 ani
1	2	3	4	5	6	7	

Lapte și produse

lactate (în echivalent lapte)	700	700	800	750	700	700	700
Carne și preparate din carne (în echivalent carne)	60	85	110	190	230	170	190
Pește și preparate din pește (în echivalent pește)	0	15	25	35	35	30	30
Ouă (g)	30	35	40	50	50	50	50
Grăsimi comerciale							
- total	25	32	40	50	55	35	40
- animale	15	20	25	30	30	20	20
- vegetale	10	12	15	20	25	15	20
Produse cerealiere (în echivalent făină)	90	160	230	380	460	330	360
Cartofi	110	150	180	200	230	180	200
Alte legume	210	220	230	350	380	290	310
Leguminoase uscate	0	5	5	10	15	7	7
Fructe	100	130	150	180	200	180	180
Zahăr și produse zaharoase	35	45	50	70	80	55	55

*) a) Pentru aprecierea cantităților de alimente, consumate în medie pe zi de o persoană, se poate folosi ancheta alimentației pe baza foilor de alimente scoase din magazie zilnic, pe o perioadă de 10 zile lucrătoare (în două săptămâni consecutive) în lunile februarie, mai și octombrie.

Cantitățile din grupele de alimente cumulate pe cele 10 zile se vor împărți la numărul total de consumatori din această perioadă, obținându-se rațiile realizate, care se vor compara cu rațiile recomandate din tabelul nr. 3.

Conținutul alimentelor în calorii și în anumite substanțe nutritive (protide, lipide și glucide) se va stabili prin calcul, folosind tabele de compoziția alimentelor, rezultatele obținute comparându-se cu necesarul zilnic consemnat în tabelul nr. 2. Se permite depășirea rațiilor recomandate cu până la 20% la lapte și produse lactate, carne și preparate din carne, pește, legume și fructe. La copiii antepreșcolari și preșcolari nu se recomandă untura, ca grăsime animală, ci numai unt sau smântână.

În creșele cu orar de zi și în grădinițele cu orar prelungit rațiile realizate trebuie să reprezinte 75-80% din rațiile recomandate în tabelul nr. 3.

b) Echivalențe alimentare

- 100 ml lapte concentrat (condensat) = 250 ml lapte proaspăt
- 100 g lapte praf integral = 800 ml lapte proaspăt
- 100 g cașcaval = 700 ml lapte proaspăt
- 100 g brânză topită = 700 ml lapte proaspăt
- 100 g brânză telemea de vacă = 550 ml lapte proaspăt
- 100 g brânză telemea de oi = 450 ml lapte proaspăt
- 100 g brânză proaspătă de vacă = 400 ml lapte proaspăt
- 100 g caș = la fel ca la brânza telemea
- 100 g mezeluri = 125 g carne
- 100 g specialități din carne (șuncă de Praga, mușchi file, mușchi țigănesc, ceafă, pastramă etc.) = 135 g carne
- 100 g alte preparate din carne (tobă, caltaboș, carne prăjită, conservată în grăsime) = 125 g carne
- 100 g smântână = 40 g unt
- 100 g slănină sărată, costiță = 88 g untură
- 100 g slănină crudă = 80 g untură
- 100 g pâine neagră = 71 g făină
- 100 g pâine semialbă (intermediară) = 73 g făină
- 100 g pâine albă = 76 g făină
- 100 g paste făinoase (inclusiv biscuiți fără cremă) = 100 g făină
- 100 g mălai, orez, griș = 100 g făină
- 100 g compot = 15 g zahăr
- 100 g dulceață = 70 g zahăr

- 100 g gem, peltea, marmeladă = 40 g zahăr
- 100 g nectar de fructe = 30 g zahăr
- 100 g sirop de fructe concentrat = 60 g zahăr
- 100 g bomboane = 90 g zahăr
- 100 g miere = 80 g zahăr
- 100 g halva = 45 g zahăr și 30 g grăsime vegetală
- 100 g ciocolată = 50 g zahăr și 30 g grăsime vegetală
- 100 g bulion sau pastă de roșii = 600 g pătlăgele roșii (tomate)
- 100 g suc de roșii = 135 g tomate
- 100 g varză acră = 130 g varză crudă
- 100 g murături = 125 g legume crude
- 100 g fulgi de cartofi = 1.000 g cartofi cruzi
- 100 g fructe deshidratate, afumate, uscate = 400 g fructe crude
- 100 g fulgi de fasole boabe = 300 g fasole boabe uscată
- 100 g morcovi deshidratați = 1.700 g morcovi cruzi
- 100 g conserve de legume = 100 g legume crude
- 100 g conserve din carne în suc propriu = 100 g carne crudă
- 100 g conserve de pește = 100 g pește crud.

c) Pentru un meniu corect se vor respecta următoarele:

- evitarea asocierii alimentelor din aceeași grupă la felurile de mâncare servite (de exemplu, la micul dejun nu se va servi ceai cu pâine cu gem, ci cu preparate din carne sau cu derivate lactate; în schimb se poate folosi lapte cu pâine cu gem sau cu biscuiți; la masa de prânz nu se vor servi felul 1 și felul 2 preponderente cu glucide - cereale, ca de exemplu, supă cu găluște și friptură cu garnitură din paste făinoase, ci din legume);

- evitarea la cină a mâncărilor care solicită un efort digestiv puternic sau care au efect excitant ori a căror combinație produce efecte digestive nefavorabile (cum ar fi iahnie de fasole cu iaurt sau cu compot);

- permiterea mâncărilor gen tocături prăjite sau șnițele, numai dacă sunt prelucrate termic, în prealabil, prin fierbere sau sub formă de salamuri prăjite ori pregătite la cuptor. Ouăle se recomandă a fi servite ca omletă la cuptor și nu ca ochiuri românești sau prăjite;

- îmbogățirea rației în vitamine și săruri minerale prin folosire de salate din crudități și adăugare de legume-frunze în supe și ciorbe;

- interdicția folosirii cremelor cu ouă și frișcă, a maionezelor, indiferent de anotimp, cât și a ouălor fierte (nesectionate după fierbere).

d) Ca reguli de igienă, în blocurile alimentare nu se vor omite:

- servirea fiecărui fel de mâncare în farfurii separate și interdicția spălării și folosirii veselei și a tacâmurilor de la o serie la alta la aceeași masă (mic dejun, masă de prânz, cină);

- cadrele medii sanitare ale unităților de copii și tineri cu bloc alimentar vor consemna zilnic, dimineața (iar în colectivitățile unde se prepară masa și pentru seară și la prânz), într-un caiet anume destinat (care va fi contrasemnat de conducătorul unității), următoarele date:

- starea organoleptică a alimentelor scoase din magazie;

- starea de sănătate a personalului blocului alimentar (cu interdicția activității, în cadrul acestuia, a persoanelor prezentând diaree, infecții ale pielii, amigdalite pultacee, tuse cu expectorație purulentă, febră);

- starea agregatelor frigorifice și existența graficului de notare a temperaturii interioare a acestora (de două ori pe zi);

- starea de igienă a blocului alimentar;

- existența și modul de păstrare a probelor de mâncare din fiecare aliment servit, la rece, pentru o perioadă de 36-48 de ore;

- prepararea mâncărilor pentru masa de seară, obligatoriu după ora 15,00.

De asemenea, se vor respecta cu strictețe:

- interdicția depozitării sacilor, a pungilor, a cutiilor cu diverse alimente direct pe pavimentul magaziiilor ci numai pe grătare sau rafturi;
- montarea unei chiuvete-lavoar în bucătărie, destinată pentru igiena mâinilor personalului, prevăzută cu periuță de unghii și săpun;
- montarea de site din sârmă groasă la toate ferestrele de la subsolul blocului alimentar împotriva infestării cu șobolani;
- se vor respecta și prevederile art. 29, 30 și 31 din prezentele norme.

Art. 18. - (1) Pentru asistența medicală în unitățile pentru ocrotirea, educarea și instruirea copiilor și tinerilor se vor asigura următoarele spații:

a) cabinet medical în: creșe, grădinițe cu program prelungit și săptămânal, case de copii preșcolari și școlari, **unități școlare din mediul urban** sau grupuri școlare industriale din mediul rural, internate școlare (în cazul în care sediul acestora este diferit de cel al unităților școlare), **instituții de învățământ superior**, tabere de odihnă;

b) izolator: în creșe, leagăne, grădinițe cu program prelungit și săptămânal, case de copii preșcolari și școlari, internate școlare, tabere de odihnă;

c) infirmerie în: case de copii școlari, internate școlare, tabere de odihnă.

(2) În izolatoare și infirmerii școlare se va asigura separarea bolnavilor pe sexe.

Numărul de paturi în izolator va fi de 1% din efectivul copiilor, iar la infirmerie, de 2% din efectivul copiilor, dar nu mai puțin de 2 paturi.

(3) Leagănele vor avea și o secție de carantină cu un număr de paturi reprezentând cel puțin 10% din totalul locurilor.

(4) Casele de copii școlari, precum și unitățile de preșcolari și școlari cu paturi pentru deficienți psihici, motori și senzoriali vor avea o cameră pentru carantină cu un număr de paturi de minimum 5% din numărul total, dar nu mai puțin de 5 paturi.

(5) Cabinetele medicale din creșe și leagăne vor fi dotate cu instrumentar, aparatură, medicamente, materiale sanitare, mobilier de către direcțiile sanitare județene sau a municipiului București.

(6) Cabinetele medicale din celelalte unități pentru copii și tineri vor fi dotate cu instrumentar, aparatură, medicamente, materiale sanitare, mobilier tip M.S. de către direcțiile sanitare județene sau a municipiului București, dotarea cu restul mobilierului revenind conducerilor unităților respective.

(7) Izolatoarele și infirmeriile vor fi prevăzute cu apă curentă.

Personalul medico-sanitar va fi obligatoriu dotat cu echipament de protecție conform regulamentelor existente.

Art. 19. - Pentru promovarea și menținerea stării de sănătate a copiilor și tinerilor, precum și a persoanelor adulte din instituțiile de copii și tineri, conducerile unităților au următoarele obligații:

a) să controleze formarea și fixarea deprinderilor de igienă la copii și tineri, asigurând în acest scop materialele necesare pentru igiena individuală a acestora;

b) să controleze periodic igiena individuală a copiilor și tinerilor, starea de curățenie a îmbrăcăminte și a lenjeriei de pat și să ia măsurile necesare în caz de constatare a unor deficiențe;

c) să interzică utilizarea pentru alte activități a personalului care lucrează în blocul alimentar sau care manipulează alimente;

d) să interzică folosirea elevilor și studenților la activități de întreținere igienică a grupurilor sanitare, precum și la unele activități în cadrul blocurilor alimentare, pentru a căror prestare este necesar controlul stării de sănătate;

e) să asigure și să controleze prezentarea personalului adult la controalele medicale la angajare, periodice și la imunizări, precum și la instruirea în probleme igienico-sanitare, potrivit programelor stabilite de organele sanitare;

f) să stabilească, împreună cu medicul care are în supraveghere colectivitatea, programarea copiilor și tinerilor la efectuarea examinărilor medicale de bilanț al stării de sănătate, la controalele medicale periodice și la imunizări;

g) să comunice medicului, care are în supraveghere colectivitatea, orice caz suspect de boală transmisibilă în termen de 24 de ore de la depistarea acestuia, precum și orice caz de îmbolnăvire

acută provocată de consumul sau de inhalarea de substanțe toxice, cât și cazurile suspecte de toxiinfecții alimentare;

h) să organizeze puncte sanitare de prim-ajutor (inclusiv în atelierele școlare) și să le doteze pentru acordarea asistenței de urgență în caz de accident sau de intoxicație, conform baremurilor stabilite de către Ministerul Sănătății;

i) să asigure prezentarea elevilor la triajele epidemiologice după fiecare vacanță școlară;

j) să asigure, în colaborare cu cadrele medico-sanitare ale unității, desfășurarea unei activități educativ-sanitare susținute.

Art. 20. - Conducerile unităților pentru copii și tineri răspund de menținerea stării de igienă și confort în unitate, îngrijindu-se de:

a) întreținerea igienică permanentă a terenului, localurilor, instalațiilor și mobilierului;

b) măturarea umedă sau aspirarea mecanică a prafului, zilnic sau ori de câte ori este nevoie, precum și dezinfectia periodică și după necesitate a mobilierului și a jucăriilor;

c) întreținerea permanentă a stării de curățenie generală și a grupurilor sanitare din unități prin dotarea și folosirea corespunzătoare a materialelor de curățenie și a substanțelor dezinfectante și prin spălare și dezinfectare zilnică și la necesitate;

d) întreținerea stării permanente de curățenie în spațiile de învățământ, de cazare, în blocul alimentar, în spălătorie și în spațiile exterioare clădirii unității;

e) dezinsecția și deratizarea încăperilor și a anexelor, periodic și ori de câte ori se constată prezența insectelor și a rozătoarelor;

f) colectarea și transportul reziduurilor potrivit prevederilor legislației sanitare. Platformele pentru colectarea reziduurilor vor fi amplasate la distanța de minimum 10 m de clădirea unității;

g) asigurarea curățeniei generale și a dezinfectiei mobilierului și a pavimentelor, săptămânal, în unitățile de antepreșcolari și preșcolari, iar în unitățile școlare, casele de copii școlari, internatele școlare și căminele studențești, înainte de reluarea activității după vacanțele școlare sau la nevoie;

h) în taberele de odihnă vor fi asigurate efectuarea curățeniei generale și a dezinfectiei mobilierului și a pavimentelor înainte de începerea activității și în intervalele dintre serii, precum și pregătirea materială corespunzătoare (repararea clădirii, mobilierului, instalațiilor sanitare și electrice, de apă și de canalizare, a utilajelor și aparatelor blocului alimentar; dotarea cu inventar moale în cantități suficiente și de calitate corespunzătoare, cu tacâmuri și veselă egale cu numărul consumatorilor; stabilirea modului și a locului de spălare a inventarului moale; asigurarea apei calde necesare blocului alimentar și îmbăierii săptămânale a elevilor; efectuarea vidanjării ritmice a foselor septice; asigurarea mijloacelor adecvate de transport auto pentru aprovizionarea taberei; amenajarea și dotarea corespunzătoare a cabinetului medical, a izolatorului și a infirmeriei).

Art. 21. - În organizarea taberelor de odihnă se vor respecta indicațiile medicale cu privire la regimul climatic favorabil fiecărui copil sau tânăr, precum și alte reglementări ale Ministerului Sănătății (aviz epidemiologic, consemnarea antecedentelor vaccinale în fișa de tabără, existența examenelor medicale periodice la personalul taberei și la cadrele didactice însoțitoare, controlul clinic în centre anume destinate, cu 24 de ore înainte de plecarea în tabără, cu consemnarea într-un proces-verbal a situației medicale a elevilor și a însoțitorilor care pleacă în tabără).

Art. 22. - Examenele medicale profilactice, inclusiv triajul epidemiologic după vacanțe, precum și activitatea medicală de orientare școlară și profesională se efectuează potrivit normelor în vigoare ale Ministerului Sănătății.

CAPITOLUL II

Norme specifice diferitelor tipuri de unități pentru ocrotirea, educarea și instruirea copiilor și tinerilor

Art. 23. - Unități pentru copii antepreșcolari (creșe, leagăne):

a) în dormitoare se va asigura un cubaj de aer de minimum 8 m³ pentru un copil, iar în spațiul de joacă din sălile de grupă se va asigura un cubaj de aer de minimum 5 m³ pentru un copil;

b) microclimatul din sălile de grupă și din dormitoare va asigura o temperatură de 22-24°C, o umiditate relativă de 40-50% și o viteză a curenților de aer de 0,1-0,3 m/s;

c) iluminatul artificial în camerele de primire va fi de 300 lucși, iar în sălile de grupă va fi de 200 lucși. Prizele și întrerupătoarele electrice vor fi amplasate mai sus decât posibilitatea de atingere a copiilor și vor fi protejate;

d) se vor asigura următoarele obiecte sanitare: o cădiță cu scurgere la rețeaua de canalizare pentru maximum 10 copii, o chiuvetă pentru maximum 5 copii, un scaun WC pentru maximum 10 copii și un duș flexibil (mobil) pentru maximum 10 copii.

Pentru copiii sub 2 ani vor fi prevăzute și olițe individuale, care vor fi utilizate, spălate și dezinfectate astfel încât să se evite riscul apariției unor boli transmisibile.

Olițele vor fi păstrate între perioadele de folosire în recipiente cu soluție dezinfectantă, astfel încât să fie complet acoperite.

Pentru personalul adult vor fi prevăzute: o cabină WC și o chiuvetă pentru 40 de persoane, precum și un duș flexibil pentru 10 persoane, în conformitate cu prevederile STAS 1478-90;

e) în dormitoare, paturile vor fi amplasate la o distanță de minimum 1 m față de perete, iar intervalele între rânduri vor fi de 0,75-1 m;

f) se va asigura cazarmamentul adecvat vârstei copiilor (saltea, pled, mușama de protecție), 2-3 schimburi de pat și de lenjerie pentru fiecare copil;

g) amplasarea sălilor de grupă pentru copiii de 1-2 ani se va face numai la parterul clădirii.

Art. 24. - În unitățile pentru preșcolari:

a) se va asigura un cubaj de aer de 8 m³ pentru un copil, în camerele de grupă folosite și ca dormitoare sau/și săli de mese, precum și în dormitoare cu paturi fixe, din colectivitățile cu program săptămânal și casele de copii preșcolari, și de 5 m³ pentru un copil, în cazul utilizării lor numai pentru procesul instructiv-educativ; în dormitoare cu paturi fixe din grădinițele cu program prelungit se admite un cubaj de cel puțin 6 m³ pentru un copil;

b) microclimatul din sălile de grupă și dormitoare va asigura o temperatură de 20-22°C, o umiditate relativă de 30-60% și o viteză a curenților de aer de 0,1-0,3 m/s;

c) se vor asigura 150 lucși pentru iluminatul incandescent (sau minimum 24 W/m²) și 300 lucși pentru iluminatul fluorescent în sălile de grupă;

d) mobilierul (scaunele și măsuțele pentru 4 preșcolari) va respecta următoarele dimensiuni (în funcție de vârsta și talia copiilor):

- scaunele de 3 dimensiuni (tabelul nr. 4);

- măsuțe de 3 dimensiuni (tabelul nr. 5).

Tabelul nr. 4

Dimensiunile scăunelor (cm)

Mărimea	Înălțimea	Adâncimea	Lățimea
I	21	20	20
II	26	24	23
III	30	29	26

Tabelul nr. 5

Dimensiunile măsuțelor pentru 4 copii (cm)

Mărimea	Înălțimea
I	43
II	47
III	52

e) în toate unitățile pentru preșcolari vor fi asigurate obiecte sanitare în conformitate cu prevederile din tabelul nr. 6 (STAS 1478-90);

f) amplasarea chiuvetelor se va face la o înălțime de 45 cm față de podea pentru copiii în vârstă de 3-4 ani, 50 cm pentru copiii în vârstă de 4-5 ani și 55 cm pentru copiii în vârstă de 5-6 ani.

Tabelul nr. 6

Obiectele sanitare în colectivitățile de preșcolari

Destinația clădirii	W.C.-uri		Lavoare		Dușuri*)		Observații
	B	F	B	F	B	F	
Grădinițe cu program normal, prelungit și săptămânal, case de copii preșcolari. Pentru un număr de copii de maximum:							Grupurile sanitare sunt comune pentru copiii de ambele sexe. Cifrele se referă la copiii de pe un nivel. Bateriile dușurilor sunt cu tub flexibil. La oficiu se prevede un spălător. La cabinetul medical se prevede un lavoar.
- 25	3		3		2		
- 50	5		5		4		
- 75	8		8		6		
- 100	10		10		8		
- 150	15		15		11		
- 200	20		20		15		
- 250	22		22		17		
- 300	25		25		20		
Pentru personal (F = femei)		F		F		F	
		40		40		40	

*) Numai în casele de copii preșcolari și în grădinițele cu program săptămânal.

g) în grădinițele cu program prelungit la care, din motive obiective, nu se pot amenaja dormitoare cu paturi fixe, se pot folosi în sălile de grupă paturi pliante pentru somnul de după-amiază al copiilor, cu condiția ca acestea să fie dimensionate la talia preșcolarilor, să asigure o poziție fiziologică confortabilă în timpul somnului și să fie dotate cu cazarmamentul corespunzător dimensiunilor paturilor.

Art. 25. - În unitățile școlare și studențești:

a) în sălile de clasă și cursuri se va asigura un cubaj de aer de 5-8 m³ pentru o persoană, iar în dormitoare cubajul de aer va fi, pentru o persoană, următorul:

- pentru școlarii între 7-10 ani: 10-12 m³;
- pentru școlarii între 11-15 ani: 13-15 m³;
- pentru școlarii peste 15 ani: 16-20 m³;

b) microclimatul în sălile de clasă și de cursuri va asigura o temperatură de 18-20°C, o umiditate relativă de 20-60% și o viteză a curenților de aer de 0,2-0,3 m/s. În dormitoare se va asigura o temperatură de 18-19°C, o umiditate relativă de 30-60% și o viteză a curenților de aer de 0,2-0,3 m/s.

În sălile de educație fizică temperatura va fi de 16-18°C;

c) în sălile de clasă, de cursuri, de lectură, de meditații, în bibliotecă și în laboratoare iluminatul artificial fluorescent va asigura minimum 300 lucși (pentru iluminatul incandescent 150 lucși sau minimum 24 W/m²).

În sălile de desen se vor asigura 400-500 lucși (pentru iluminatul incandescent minimum 40 W/m²).

În sălile de gimnastică și de festivități va fi asigurat un iluminat artificial de 200 lucși;

d) obiectele sanitare pentru unitățile școlare și studențești vor fi asigurate în conformitate cu prevederile STAS 1478-90 (tabelele nr. 7 și nr. 8);

e) sălile de educație fizică vor fi prevăzute cu vestiare și grupuri sanitare, separate pe sexe;

f) în fiecare sală de clasă (de curs) se vor asigura trei dimensiuni de bănci așezate "în amfiteatru" pentru evitarea apariției deformărilor de coloană vertebrală la elevi și studenți. Dimensiunile băncilor vor fi de 8 mărimi pentru următoarele grupe de înălțime a elevilor (studenților):

101-110 cm	141-150 cm
111-120 cm	151-160 cm
121-130 cm	161-170 cm
131-140 cm	peste 171 cm.

Tabelul nr. 7

Obiectele sanitare în spațiile de învățământ școlar și studentești

Destinația clădirii	W.C.-uri		Pisoare	Robinete cu jet ascendent	Lavoare		Dușuri		Observații
	B	F			B	F	B	F	
Școli și instituții de învățământ superior pentru un număr de elevi (studenți) de maximum (concomitent):									Valorile înscrise sunt valabile pentru elevii de același sex, pentru același grup sanitar.
- 50	2	5	3	1	1	1	-	-	
- 100	3	8	5	2	2	2	-	-	
- 200	4	13	9	3	3	3	-	-	
- 400	6	20	14	4	4	4	-	-	
- 600	8	25	17	5	5	5	-	-	
- 1.000	10	30	20	6	6	6	-	-	
- săli de gimnastică și ateliere-școală	B	F	B	B+F	B	F	B	F	
	60	20	30	50	10	10	10	10	
- pentru cadre didactice și personal administrativ	B	F	B	-	B	F	-	-	
	60	20	30		25	35			

Tabelul nr. 8

Obiectele sanitare în internatele școlare și căminele studentești

Destinația clădirii	W.C.-uri		Pisoare	Băi pentru picioare		Lavoare		Dușuri		Observații
	B	F		B	F	B	F	B	F	
Clădiri pentru cazare:										
- cămine și internate având obiectele sanitare în grupurile sanitare	B	F	B	B	F	B	F	B	F	Cel puțin unul dintre dușuri, la fete, va fi mobil, pentru igiena intimă, la fiecare sală de dușuri.
	15	10	20	40	40	7	7	15	15	
- cămine și internate cu lavoare în fiecare cameră	B	F	B	B	F	B	F	B	F	
	15	10	20	40	40	30	30	15	15	
- cămine și internate cu grupuri sanitare în cameră	B	F	-	-	-	B	F	B	F	
	10	10				6	6	10	10	

Art. 26. - Conducerea unităților pentru educarea și instruirea copiilor și tinerilor vor asigura în așa fel activitatea școlară a elevilor, încât între tura de dimineață și cea de după-amiază să existe o pauză de cel puțin o oră pentru efectuarea curățeniei grupurilor sanitare și a spațiilor de învățământ.

Art. 27. - Pauza necesară efectuării operațiunilor de igienizare în taberele de odihnă, între o serie și alta, va fi de 2 zile.

Art. 28. - Volumul și greutatea manualelor, ale rechizitelor și ale altor materiale necesare în procesul de învățământ, transportate zilnic de elevi la școală și de la școală, vor fi adaptate capacității de efort fizic corespunzătoare vârstei copiilor și tinerilor. Elevii din clasele I-IV vor

folosi ghiozdane pentru prevenirea apariției deformărilor de coloană vertebrală. Greutatea conținutului ghiozdanului nu va depăși 2-2,5 kg.

Art. 29. - La nivelul oficiilor din creșe se vor respecta următoarele condiții:

a) mobilierul și instalațiile vor cuprinde un dulap pentru depozitarea veselei (separat pe grupe de copii), masă acoperită cu tablă zincată sau cu alt material inoxidabil, chiuvetă dublă pentru spălat, dezinfectat și zvântat vesela, sistem de apă caldă și rece, reșou pentru încălzirea unor mâncăruri;

b) asistenta coordonatoare a creșei va controla, zilnic, starea de igienă și funcționalitatea oficiilor.

Art. 30. - Pentru servirea meselor în sălile de grupă din creșe, grădinițe și case de copii preșcolari se vor asigura următoarele condiții:

a) mâncarea va fi adusă de la bucătărie în vase acoperite;

b) personalul care aduce mâncarea de la bucătărie va purta echipament sanitar de protecție a alimentelor și va avea efectuate examinările medicale periodice specifice personalului din unitățile de alimentație colective și prevăzute de legislația sanitară în vigoare;

c) în unitățile pentru preșcolari se interzice cu strictețe folosirea la servitul mesei, la debarasarea veselei și la spălarea acesteia a personalului de îngrijire care a participat, în prealabil, la curățenia grupurilor sanitare;

d) se interzice servirea mesei pe măsuțe fără fețe de masă din material textil;

e) fețele de masă se vor păstra între orele de servire a meselor în așa fel încât să fie ferite de contactul cu praful, muștele sau gândacii;

f) înlocuirea fețelor de masă murdare se va face ori de câte ori este nevoie;

g) măsuțele pe care se servește masa copiilor vor fi șterse, în prealabil, cu o soluție clorigenă de 1%;

h) una dintre măsuțe va fi folosită, în exclusivitate, pentru așezarea vaselor mari;

i) înainte de servirea mesei, copiii se vor spăla pe mâini sub supravegherea educatoarelor (la preșcolari) și a asistentelor sau a infirmierelor (în creșe);

j) în colectivitățile de preșcolari, supravegherea respectării normelor de igienă la masa copiilor revine educatoarelor și, prin sondaj, cadrelor medii sanitare ale colectivității;

k) după servirea mesei se vor efectua operațiunile de curățenie a sălilor de grupă, cu aerisirea obligatorie a acestora timp de 15-30 de minute, în funcție de sezon și de tipul sălii de grupă (cu dublă sau triplă funcționalitate);

l) paharele copiilor, pentru băut apă între mese, vor fi strict individualizate și vor fi păstrate în locuri ferite de praf sau de contactul cu insectele;

m) se interzice așezarea scaunelor pe măsuțe în timpul efectuării curățeniei sălii de grupă;

n) montarea paturilor în sălile de grupă folosite și ca dormitoare din colectivitățile de preșcolari nu se va face înainte de terminarea curățeniei de după servirea mesei.

Art. 31. - În semiinternatele școlare fără bucătărie se vor asigura următoarele condiții:

a) amenajarea obligatorie a unui oficiu pentru spălarea și depozitarea veselei, cu un ghișeu pentru servirea mesei, o ușă pentru debarasarea veselei din sala de mese și o chiuvetă dublă;

b) aducerea tuturor produselor alimentare de la blocul alimentar (bucătărie) al altei unități de alimentație colectivă numai cu mijloace de transport auto, care să nu fie folosite în alte scopuri, în recipiente cu capace etanșe, care să asigure o ermetizare perfectă;

c) montarea în oficiu a unui sistem de încălzire pentru unele dintre mâncărurile servite;

d) asigurarea spălării veselei și a tacâmurilor obligatoriu cu apă caldă (de la rețeaua orașului sau prin sisteme proprii de încălzire). Această spălare va consta în următoarele operațiuni: curățare mecanică de resturi alimentare, spălare cu apă caldă cu adaos de sodă de 1-2% sau de detergenți de 1-2%, dezinfecție cu soluție clorigenă (var cloros sau cloramină 0,5-2%) timp de 20-30 de minute, clătire cu apă rece și zvântare;

e) depozitarea veselei și a tacâmurilor numai în dulapuri închise;

f) asigurarea veselei și tacâmurilor în număr egal cu cel al consumatorilor care servesc masa, interzicându-se spălarea veselei între serii și folosirea acesteia la mai multe serii de consumatori;

g) montarea, la ferestrele încăperilor semiinternatului, a sitelor împotriva infestării cu muște; pentru ușile de acces în oficiu se vor asigura mijloace mecanice de protecție în acest scop;

h) asigurarea pentru personalul semiinternatului a echipamentului de protecție și a efectuării la zi a examinărilor medicale prevăzute de instrucțiunile Ministerului Sănătății pentru angajații unităților de alimentație colective;

i) păstrarea de probe din toate alimentele consumate timp de 36-48 de ore, în scopul prevenirii toxiinfecțiilor alimentare. Păstrarea se va face în spații frigorifice;

j) efectuarea, la sfârșitul fiecărei săptămâni, a curățeniei generale și, trimestrial, a operațiunilor de dezinsecție a semiinternatului;

k) efectuarea de reparații curente ale încăperilor semiinternatului, anual sau ori de câte ori este nevoie;

l) interzicerea folosirii sălii de mese pentru alte activități (artistice, didactice, meditații);

m) individualizarea strictă a lenjeriei în semiinternatele cu paturi, alături de montarea de cuiere sau amenajarea de dulapuri-vestiare;

n) asigurarea de către cadrul mediu sanitar de la cabinetul medical al școlii cu semiinternat a controlului zilnic al stării igienico-sanitare și al funcționalității semiinternatului, precum și al stării agregatelor frigorifice. Același cadru sanitar va controla și starea de sănătate a personalului, consemnând constatările într-un caiet anume destinat, care va fi contrasemnat de directorul unității școlare respective;

o) asigurarea în sala de mese (ca și în orice cantină școlară sau studențească) a unei suprafețe de cel puțin 1,2 m²/elev;

p) interzicerea așezării scaunelor pe mese în timpul efectuării curățeniei de după servirea mesei.

Art. 32. - În laboratoarele școlare vor fi asigurate următoarele condiții:

a) iluminat artificial de minimum 300 lucși și iluminat natural cu raport luminos între suprafața ferestrelor și cea a podelei de 1/3-1/4;

b) temperatură de 18-20°C, umiditate relativă de 30-60% și o viteză a curenților de aer de 0,2-0,3 m/s.;

c) cubaj de aer de minimum 6 m³ pentru un elev;

d) amenajarea în laboratoarele de chimie a unor nișe cu hote prevăzute cu un sistem eficient de absorbție a gazelor degajate;

e) obținerea autorizației sanitare și de protecție a muncii speciale de către laboratoarele de chimie care posedă substanțe toxice;

f) manipularea substanțelor toxice numai de către profesorii și laboranții instruiți și numai în nișe;

g) respectarea strictă a normelor de protecție a muncii și de prevenire a incendiilor (inclusiv închiderea ușilor de intrare a laboratoarelor de chimie spre interiorul acestora și păstrarea substanțelor chimice în dulapuri închise sub cheie, iar pentru cele toxice, în recipiente cu semnul "cap de mort" și cu denumirea substanțelor respective);

h) montarea în laboratoarele de chimie a instalațiilor de apă și gaze;

i) acoperirea meselor de lucru în laboratoarele de chimie cu materiale acido și alcalo-rezistente și ușor lavabile;

j) interzicerea depozitării în nișele din laboratoarele de chimie a substanțelor chimice sau a altor materiale;

k) dotarea laboratoarelor de chimie cu truse de prim-ajutor specifice substanțelor toxice existente în laborator;

l) în laboratoarele de chimie, la orele în care se efectuează experiențe, elevii vor purta obligatoriu halate de protecție.

Art. 33. - În atelierele școlare se vor asigura următoarele condiții:

a) cubaj de aer de 9-15 m³ pentru un elev, în funcție de specificul activității;

b) temperatură interioară de 16°C în sezonul rece în atelierele în care activitatea necesită efort fizic mediu sau mare (tâmplărie, lăcătușerie, prelucrări prin așchiere), iar în celelalte, de +18°C;

c) iluminat natural cu raport luminos între suprafața ferestrelor și cea a podelei de 1/3-1/4;

d) iluminat artificial general de minimum 300 lucși, combinat în funcție de specificul activității cu iluminatul local;

e) amplasarea de grătare în atelierele cu paviment de mozaic sau de beton;

f) situarea înălțimii bancului de lucru în atelierele de lăcătușerie la nivelul cotului îndoit lipit de torace ± 5 cm. În acest scop se vor monta minimum 3 înălțimi ale menghinei, iar pentru elevii cu statură foarte mică se vor așeza grătare de lemn sub picioare;

g) montarea de sisteme de ventilație artificială, eficiente în atelierele în care, în urma activității, apar pulberi, gaze sau vapori;

h) adaptarea dimensiunilor uneltelor de lucru la indicatorii antropometrici ai elevilor;

i) diferențierea sarcinilor de lucru după sex, indicatori antropometrici (somatometrici), vârstă, eventuale tulburări ale stării de sănătate a elevilor;

j) interzicerea păstrării în ateliere a hainelor de stradă și a ghiozdanelor elevilor;

k) purtarea obligatorie, în timpul activității, a echipamentului de protecție (halate, iar în atelierele de prelucrări prin așchiere, ochelari de protecție, bascuri pentru băieți și basmale pentru fete);

l) dotarea atelierelor de mecanică și de tâmplărie cu truse de prim-ajutor în caz de accidente;

m) dotarea atelierelor de mecanică și de prelucrare a lemnului cu chiuvete pentru spălarea mâinilor (potrivit STAS 1478-90), săpun și prosop de hârtie;

n) interzicerea depozitării în atelierele școlare a altor materiale și unelte de lucru decât cele care se folosesc curent în activitatea de instruire practică în ziua respectivă;

o) respectarea întocmai a contraindicațiilor medicale temporare sau definitive, condiționate de eventualele tulburări ale stării de sănătate a elevilor.

Art. 34. - În cadrul activităților specifice, la instruirea practică a elevilor (studenților) conducerile unităților respective răspund de aplicarea tuturor măsurilor de prevenire a accidentării elevilor (studenților) sau a contractării unor îmbolnăviri de către aceștia (boli transmisibile, intoxicații etc.).

Art. 35. - În creșe și leagăne se va avea în vedere dotarea corespunzătoare a sălii de joc (țarcuri, jucării, tobogane etc.), precum și a curții colectivității (nisipare, umbrele, cumpene etc.), cât și organizarea activității în funcție de vârsta copiilor.

CAPITOLUL III

Norme de igienă a procesului instructiv-educativ

Art. 36. - (1) În grădinițe și case de copii preșcolari vor fi respectate următoarele perioade de activități obligatorii:

a) pentru grupele mici: 10-15 minute;

b) pentru grupele mijlocii: 15-20 minute;

c) pentru grupele mari: 20-25 minute;

d) pentru grupele pregătitoare: 25-30 minute.

(2) Pentru grupele mici se va asigura o singură perioadă de activitate obligatorie.

(3) Pentru grupele mijlocii și mari se vor asigura două perioade de activitate obligatorie, cu o pauză de 15 minute între ele.

(4) Pentru grupele pregătitoare se vor asigura trei perioade de activitate obligatorie, cu o pauză de 15 minute între ele.

Art. 37. - Pentru formele de învățământ primar, gimnazial, liceal, profesional, complementar, postliceal și universitar, în scopul prevenirii apariției manifestărilor de oboseală și surmenaj cronic, este necesar ca numărul zilnic de ore de activitate școlară, în orar, să nu depășească următoarele limite:

a) pentru învățământul primar:

- clasa I = 3-4 ore pe zi

- clasele a II-a-a IV-a = 4 ore pe zi;

b) pentru învățământul gimnazial:

- clasele a V-a-a VIII-a = 4-5 ore pe zi;

c) pentru învățământul liceal, profesional și complementar:

- clasele a IX-a-a XII-a = 5-6 ore pe zi;

d) pentru învățământul postliceal și universitar:

- 6 ore pe zi.

Art. 38. - Activitatea de scriere nu se va desfășura la clasele I-a II-a la prima oră, deoarece este o activitate oboșitoare.

Art. 39. - Orele de educație fizică nu vor fi efectuate în prima oră a turei de după-amiază și nici în ultima oră de curs (indiferent de tură).

Art. 40. - Orele de desen, mai ales de desen tehnic, se vor efectua în perioadele de timp în care elevii beneficiază de iluminatul natural.

Art. 41. - Situația a două ore consecutive ale aceluiași obiect de studiu va fi evitată.

Art. 42. - (1) Se va evita planificarea unui număr mai mare de două teze pe săptămână, iar pentru clasele la care sunt prevăzute numai două teze se va planifica o teză pe săptămână.

(2) Tezele și lucrările de control planificate nu vor fi situate în prima și în ultima zi din săptămâna școlară și nici în două zile școlare consecutive.

Art. 43. - (1) Programul de instruire practică a elevilor din școli și licee va începe după ora 7,30 și nu va depăși ora 19,00.

(2) Durata activității zilnice de instruire practică va fi de 1-3 ore pentru elevii din învățământul gimnazial și de maximum 5-6 ore pentru cei din învățământul liceal și profesional.

(3) Se interzice efectuarea instruirii practice la locurile de muncă cu noxe profesionale sau cu condiții de muncă periculoase ori care reclamă poziții vicioase ale corpului. Se interzice ca elevii sub 16 ani să facă transporturi manuale într-o activitate permanentă, care necesită ridicări de greutate mai mari de 5 kg pentru fete și 10 kg pentru băieți, pe o distanță care nu trebuie să depășească 50 m, cu o diferență de nivel de cel mult 4 m.

(4) Înălțimea maximă la care elevii pot ridica manual greutatea pe verticală este 0,75 m.

(5) Elevii care își desfășoară activitatea de instruire practică în atelierele școlare sau în întreprinderi vor fi instruiți periodic și ori de câte ori este necesar pentru cunoașterea și respectarea normelor de protecția muncii și vor dispune de echipamentul individual de protecție, conform normativelor în vigoare.

(6) La repartizarea pe meserii și locuri de muncă, în cadrul instruirii practice, se va ține seama de starea de sănătate și de posibilitățile de efort ale elevilor la recomandarea medicului, în conformitate cu criteriile medicale de orientare școlară și profesională.

Art. 44. - Regimul de activitate și de odihnă în taberele școlare va fi organizat în funcție de vârstă, sexul, capacitatea fizică și starea de sănătate a elevilor. Se va acorda o atenție sporită în supravegherea elevilor cu deficiențe intelectuale sau senzoriale, în situația cazării în aceeași serie a acestora împreună cu elevii normali, educatorii răspunzând nemijlocit de securitatea copiilor cu deficiențe.

Art. 45. - Pentru alte norme privind alimentația copiilor și a tinerilor din colectivități se vor respecta și prevederile ordinelor ministrului sănătății nr. 863/1995 și nr. 611/1995, iar pentru cele vizând problemele de igiena mediului în aceste colectivități, și prevederile Ordinului ministrului sănătății nr. 981/1994